Toppmöte mellan EU och västra Balkan

Brysselförklaringen av den 18 december 2024

Vi, Europeiska unionens (EU) och dess medlemsstaters ledare, har i dag, i samråd med våra partner på västra Balkan, kommit fram till följande:

1. Mot bakgrund av den radikala förändringen av den globala geopolitiska situationen, Rysslands anfallskrig mot Ukraina och konflikten i Mellanöstern samt inledandet av EU:s nya ledarskapscykel är det strategiska partnerskapet mellan Europeiska unionen och västra Balkan viktigare än någonsin.

2. Vi har en gemensam framtid och står inför brådskande utmaningar som vi bara kan klara av tillsammans. Vi är skyldiga våra medborgare att bygga en framtid av fred och välstånd baserat på gemensamma principer och värderingar samt gemensamma intressen.

3. Västra Balkans framtid ligger i vår union. Vi bekräftar än en gång vårt fulla och otvetydiga engagemang för ett EU-medlemskapsperspektiv för västra Balkan.

4. Utvidgningen är en geostrategisk investering i fred, säkerhet, stabilitet och välstånd, vilket anges i Granadaförklaringen. Det finns en ny dynamik i utvidgningsprocessen och betydande framsteg har gjorts sedan vårt senaste toppmöte. Påskyndandet av anslutningsprocessen, som bygger på trovärdiga reformer från partnernas sida, rättvisa och strikta villkor samt principen om egna meriter, ligger i vårt gemensamma intresse.

5. EU välkomnar den beslutsamhet som finns hos partnerna på västra Balkan att respektera och åta sig att följa grundläggande europeiska värden och principer i överensstämmelse med internationell rätt och det upprepade åtagandet att sätta demokratin, de grundläggande rättigheterna och värdena samt rättsstatsprincipen i första rummet. Rättsstatsprincipen, yttrandefrihet, oberoende och pluralistiska medier, jämställdhet, samt en stark roll för det civila samhället är avgörande för att säkerställa en fungerande demokrati. I detta avseende kommer handlingar att väga tyngre än ord eftersom partnerna tar egenansvar och genomför nödvändiga reformer, särskilt i fråga om grundläggande principer. EU uppmanar partnerna att garantera rättigheter för och likabehandling av personer som tillhör minoriteter. Vi kommer att fortsätta att stödja våra partners insatser för att bekämpa organiserad brottslighet och korruption.

6. Det geopolitiska sammanhanget i Europa kräver enighet och solidaritet från oss alla, till starkt stöd för Ukraina och till försvar av den internationella regelbaserade ordningen. Att våra partner i västra Balkan står vid EU:s sida är ett tydligt tecken på deras strategiska inriktning. EU kommer att fortsätta att investera i multilateralism och samarbeta med partner för att upprätthålla internationell rätt. I detta avseende lovordar vi partnerna på västra Balkan som redan anslutit sig till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik fullt ut och uppmanar enträget dem som ännu inte har gjort det att följa deras exempel. Vi betonar vikten av att fullständigt genomföra och förbättra efterlevnaden av restriktiva åtgärder och förhindra att de kringgås. Vi välkomnar partnernas fortsatta engagemang vad gäller EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP), inbegripet de flestas bidrag till EU:s uppdrag och insatser.

7. Vi måste stärka vårt samarbete och strategiska partnerskap när det gäller migrationshantering, som är en delad utmaning och ett gemensamt ansvar samt en viktig prioritering. Rådet konstaterar de framsteg som har gjorts men det krävs ytterligare beslutsamma åtgärder för att anpassa viseringspolitiken och bekämpa smuggling av migranter, människohandel och alla former av grov och organiserad brottslighet. Vi åtar oss att stärka samarbetet kring bekämpning av terrorism och våldsbejakande extremism.

8. EU är fast beslutet att föra västra Balkan närmare EU redan under utvidgningsprocessen. En gradvis integrering har redan inletts på olika politikområden, vilket banar väg för anslutning och ger medborgare konkreta fördelar, på ett reversibelt och meritbaserat sätt.

9. Tillväxtplanen för västra Balkan har potential att fördubbla den ekonomiska tillväxten i regionen under det kommande årtiondet. Den kommer att påskynda den socioekonomiska konvergensen mellan västra Balkan och EU, förutsatt att partnerna genomför de EU-relaterade reformerna. Vi lovordar fem av partnerna för utarbetandet och inlämnandet av sina reformagendor, som godkänts av kommissionen och som kommer att ligga till grund för genomförandet av tillväxtplanen. Vi lovordar och gratulerar de partner som redan har anslutit sig till det gemensamma eurobetalningsområdet (Sepa), vilket kommer att sänka transaktionskostnaderna. Vi ser fram emot att andra ansluter sig snart. Vi välkomnar det gemensamma arbete som gjorts för moderniseringen av 11 prioriterade gränsövergångsställen i regionen och uppmuntrar till att det fortsätter i ökad takt. EU räknar med sina partner på västra Balkan för att främja regional ekonomisk integration genom den gemensamma regionala marknaden, vilket är en språngbräda och en förutsättning för närmare integrering i EU:s inre marknad.

10. EU kommer att fortsätta att stödja sina partner på västra Balkan för att bidra till att mildra de effekter som Rysslands anfallskrig mot Ukraina har på deras ekonomier, samhällen och säkerhet. Vi kommer att fortsätta att ge vårt stöd genom instrumentet för stöd inför anslutningen, den ekonomiska planen och investeringsplanen, energistödspaketet och den europeiska fredsfaciliteten.

11. EU bekräftar sitt åtagande att ytterligare utveckla och stärka dialogen och samarbetet med västra Balkan på säkerhets- och försvarsområdet. Vi välkomnar att **säkerhets- och försvarspartnerskap** i år har överenskommits med de första partnerna och att stödet från den europeiska fredsfaciliteten stärker säkerheten och resiliensen i regionen. EU kommer att fortsätta att stödja regionen när det gäller att ta itu med hybrid- och cyberhot samt utländsk informationsmanipulering och inblandning, såsom ryska narrativ och desinformation om Rysslands anfallskrig mot Ukraina.

12. Försoningsprocessen, inkluderande regionalt samarbete och goda grannförbindelser är centrala för Europeiska unionen. Att i god tro och med konkreta resultat genomföra internationella avtal, däribland Prespa-avtalet med Grekland och fördraget om vänskap, god grannsämja och samarbete med Bulgarien, är därför nödvändigt. Beslutsamma ytterligare insatser krävs fortfarande för att främja försoning och regional stabilitet och för att hitta och genomföra slutliga, inkluderande och bindande lösningar på partnernas regionala och bilaterala tvister och problem, som har sina rötter i arvet från det förgångna, i överensstämmelse med internationell rätt och vedertagna principer, inklusive avtalet om successionsfrågor, och återstående ärenden om försvunna personer och krigsförbrytelser.

13. En avsaknad av en normalisering av förbindelserna mellan Pristina och Belgrad hämmar de båda partnerna. De överenskommelser som nåtts i den EU-stödda dialogen mellan Belgrad och Pristina måste genomföras, särskilt avtalet om vägen till normalisering och dess bilaga. EU erinrar om att en förutsättning för stöd inom ramen för faciliteten för reformer och tillväxt för västra Balkan är att parterna på ett konstruktivt sätt samarbetar med mätbara framsteg och konkreta resultat när det gäller normaliseringen av sina förbindelser.

14. EU är alltjämt regionens närmaste partner, främsta investerare och handelspartner och främsta givare. Vi räknar med att våra partner på västra Balkan synliggör detta för allmänheten och visar sitt engagemang för EU:s värden och reformer i ord och handling, med stöd av EU:s strategiska kommunikation.

15. Vi ser fram emot det första toppmötet i den europeiska politiska gemenskapen som äger rum nästa år i västra Balkan i Tirana, efter det lyckade toppmötet som hölls i Budapest i oktober, eftersom denna plattform fortsätter att utgöra ett viktigt forum för djupgående diskussioner mellan ledarna om fred, säkerhet, stabilitet och ekonomisk utveckling för vår världsdel.

***

16. Vi välkomnar att våra partner på västra Balkan ansluter sig till denna förklaring och bilagan om resultat och prioriteringar.

Bilaga till förklaringen

RESULTAT OCH PRIORITERINGAR

1. FÖRBÄTTRA INTEGRERINGEN MED VÄSTRA BALKAN GENOM TILLVÄXTPLANEN

- Enligt **faciliteten för reformer och tillväxt för västra Balkan** på 6 miljarder euro måste varje partner ratificera de två avtalen, vilket är nödvändigt för att få den inledandende förfinansieringen.

- Partnerna på västra Balkan ska genomföra sina respektive **reformagendor** och göra framsteg när det gäller de villkor som anges inom ramen för faciliteten för reformer och tillväxt. Den reformagenda som fortfarande inte har lämnats in bör inkomma till kommissionen så snart som möjligt.

- Partnerna på västra Balkan ska fortsätta genomförandet av den **gemensamma regionala marknaden** under samordning av det regionala samarbetsrådet och upprätthålla ett konstruktivt samarbete inom ramen för **Centraleuropeiska frihandelsavtalet (Cefta)**.

- Partnerna på västra Balkan ska snabbt ratificera och genomföra det **femte rörlighetsavtalet om tillgång till högre utbildning och tillträde till högre studier på västra Balkan**, och utan ytterligare försening genomföra de tidigare avtal som fortfarande är utestående fullt ut. Den ännu ej utförda ratificeringen av avtalet om resor med id-kort bör äga rum så snart som möjligt.

- EU står redo att granska de ytterligare förslag för att stärka västra Balkans ekonomiska integration med EU som lagts fram inom ramen för tillväxtplanen, med förbehåll för partnernas genomförande av reformagendorna, anpassning till EU:s regler för den inre marknaden och öppnandet av deras relevanta sektorer och områden för alla sina grannar, i linje med den gemensamma regionala marknaden, samtidigt som integriteten för EU:s inre marknad och de lika villkor bevaras fullt ut.

Transport

- För att främja integrationen bör partnerna på västra Balkan på ett ambitiöst sätt fortsätta med reformer på området hållbara **transporter** i linje med sina åtaganden enligt fördraget om en transportgemenskap. Partnerna på västra Balkan förväntas anta de nya handlingsplanerna för anpassning till regelverket när det gäller järnvägar, vägar, trafiksäkerhet, vattenvägstransporter och underlättande av transporter.

- EU kommer att hjälpa partnerna på västra Balkan att **integrera med EU:s väg- och järnvägstransportsmarknader** på grundval av deras antagande av EU:s relevanta regelverk, med särskilt fokus på reformåtgärder inom ramen för reformagendorna.

- För att göra gränskontrollerna snabbare och mer effektiva, säkra och trygga bör EU och partnerna på västra Balkan arbeta för att genomföra **gröna gränsövergångar mellan EU och västra Balkan** i syfte att tillämpa dessa vid alla berörda gränser samtidigt som EU:s regelverk och förfaranden respekteras fullt ut.

- I samordning med angränsande EU-medlemsstater bör partnerna på västra Balkan arbeta med att **genomföra färdplanen för förbättrade gröna gränsövergångar, förbättrat tullsamarbete och modernisering av gränsövergångsställen/gemensamma övergångsställen**, samt lägga grunden för moderniseringen av de 11 prioriterade gränsövergångsställena.

- Kommissionen uppmanas att tillgängliggöra medel inom **programmet för säkra och hållbara transporter** för de 11 prioriterade gränsövergångsställena.

- För att främja hållbar konnektivitet bör partnerna på västra Balkan göra ytterligare ansträngningar för att modernisera sina transport**nät**, på grundval av TEN-T-standarder. De bör prioritera projekt inom det utvidgade stomnätet och det övergripande TEN-T-nätet, och på så sätt återupprätta och ytterligare öka järnvägsförbindelser för persontrafik i regionen och till EU:s grannländer. EU kommer att stödja detta arbete.

Den gröna agendan

- Partnerna på västra Balkan bör **fullt ut genomföra den gröna agendan** för regionen, inbegripet klimatåtagandena enligt Parisavtalet, energigemenskapen och Sofiaförklaringen om en grön agenda för västra Balkan. Partnerna på västra Balkan bör enas om en ny handlingsplan som är inriktad på centrala reformer och projekt.

- EU kommer att fortsätta att stödja detta arbete, bland annat genom projektet **EU4Green**. I samband med översynen av handlingsplanen bör partnerna på västra Balkan kartlägga de strategiska behov som skulle kunna omfattas av EU4Green.

- EU kommer att fortsätta att stödja regionen för att ytterligare utveckla den **cirkulära ekonomin**, i synnerhet i fråga om avfall, återvinning, hållbar produktion och effektiv resursanvändning, för att skydda dess biologiska mångfald och ekosystemtjänster, i syfte att skydda och återställa regionens naturliga rikedom och **bekämpa** luft-, vatten- och mark**föroreningarna**, vilket är en fråga som är mycket angelägen för medborgarna på västra Balkan.

- Partnerna på västra Balkan bör arbeta med **utfasning av fossila bränslen** i regionen. EU kommer att fortsätta att stödja detta arbete, bland annat genom tekniskt bistånd.

- EU kommer att stödja regionens utveckling och genomförande av **klimat- och energiomställningspolitiken**, inbegripet koldioxidprissättning som baseras på gedigen övervakning, rapportering och verifiering av utsläpp för att påskynda den gröna omställningen och åstadkomma de nödvändiga utsläppsminskningarna på ett tillförlitligt, kostnadseffektivt och rättvist sätt och för att underlätta konvergensen mot EU:s utsläppshandelssystem. Partnerna på västra Balkan bör ytterligare anpassa sin klimatlagstiftning till EU:s regelverk och anta nationella energi- och klimatplaner. Partnerna på västra Balkan ska gå vidare med anpassningen till EU:s regelverk på energiområdet vad gäller integration av deras marknad i EU:s inre marknad, inbegripet el via marknadskoppling.

- För att uppnå den gröna agendans ambitiösa och viktiga mål uppmanas stödmottagarna på västra Balkan att tillföra tillräckliga och kompetenta mänskliga resurser till detta projekt.

Den digitala inre marknaden

- EU och partnerna på västra Balkan bör fortsätta arbeta med integration i EU:s **digitala inre marknad** och fortsätta införlivandet av det relevanta regelverket på det digitala området.

- I linje med de **sänkta kostnaderna för dataroaming** mellan EU och partnerna på västra Balkan från och med den 1 oktober 2023 bör partnerna på västra Balkan fortsätta att genomföra den överenskomna gradvisa nedsättningen i fråga om frivilliga avgiftssänkningar. Det krävs ytterligare insatser för att utveckla ett långsiktigt roamingarrangemang där regionen omfattas i EU:s område ”roaming som hemma”.

- Partnerna på västra Balkan bör sträva efter att intensifiera sina insatser på området **digital omvandling och medier**, särskilt i fråga om cybersäkerhetsreformer genom att anpassa sin lagstiftning[...] till NIS 2-direktivet och säkerställa en säker utbyggnad av 5G-nät genom ett heltäckande genomförande av EU:s verktygslåda för 5G-säkerhet.

- Partnerna på västra Balkan bör påskynda genomförandet av **initiativet WiFi4WB** som ger fri tillgång till trådlösa nätverk för medborgare och besökare på offentliga platser i kommuner runt om i regionen. Kommissionen kommer att stödja införandet av detta initiativ under 2025–2026 genom projektet EU4Digital.

- Partnerna på västra Balkan bör driftsätta **EU:s digitala innovationsknutpunkter**, som kommer att fungera som kompetenscentrum som är utformade för att tillhandahålla sakkunskap och stöd till små och medelstora företag i fråga om digitalisering vilket också bygger på befintliga erfarenheter i medlemsstaterna i detta avseende. EU kommer att tillhandahålla finansiering för detta från programmet för ett digitalt Europa.

- Man bör underlätta **dataflöden** mellan EU och västra Balkan genom partnernas anpassning till EU:s standarder för skydd av personuppgifter och relevanta regelverk.

Industriella leveranskedjor

- **Partnerna på västra Balkan** bör fortsätta arbetet för att bli en del av EU:s värdekedja för **kritiska råvaror**, bland annat genom att utveckla relevanta industrier som är anpassade till EU:s standarder och möjligheter till marknadstillträde.

- Partnerna på västra Balkan bör eftersträva ett närmare samarbete med EU inom relevanta industrisektorer för att stärka synergier och företagsintegration. En sådan integration skulle stödja nationella industriella mål, stärka den regionala konkurrenskraften och locka till sig hållbara investeringar i regionen.

2. SKAPA EN STABIL EKONOMISK GRUND FÖR FRAMTIDEN OCH TILLSAMMANS HANTERA DE NEGATIVA EFFEKTERNA AV RYSSLANDS ANFALLSKRIG MOT UKRAINA

Energi

- EU kommer att fortsätta sitt engagemang genom instrumentet för stöd inför anslutningen, den ekonomiska planen och investeringsplanen samt energistödspaketet.

- Partnerna på västra Balkan bör använda EU:s mekanism för gemensamma **inköp av gas och LNG** för att minska sitt beroende av rysk gas.

- Västra Balkan bör utnyttja möjligheten att EU öppnar sin **elmarknad** för partnerna på västra Balkan, förutsatt att de genomför nödvändiga lagstiftningsreformer.

Den ekonomiska planen och investeringsplanen

- Det **stöd som tillhandahålls genom den ekonomiska planen och investeringsplanen** omfattar 9 miljarder euro i bidragsfinansiering från IPA III och upp till 20 miljarder euro i investeringar för perioden 2021–2027, och genomförandet är långt framskridet. Av investeringspaketet på nästan 30 miljarder euro för regionen har EU hittills godkänt 5,4 miljarder euro i bidrag till investeringar till ett värde av mer än 17,55 miljarder euro, inbegripet för 68 flaggskeppsinvesteringsprojekt inom ramen för den ekonomiska planen och investeringsplanen.

- Genomförandet av den **ekonomiska planen och investeringsplanen samt den gröna och digitala agendan för partnerna på västra Balkan** kommer att fortsätta och bör bygga vidare på bästa praxis i EU för att säkerställa planernas kostnadseffektivitet. Partnerna på västra Balkan kommer att fortsätta att utarbeta relevanta investerings- och projektförslag för genomförandet, inbegripet genom investeringsramen för västra Balkan.

3. PÅSKYNDA OCH YTTERLIGARE FÖRDJUPA EU:S POLITISKA OCH OMRÅDESSPECIFIKA SAMARBETE MED VÄSTRA BALKAN, BLAND ANNAT OM DEN GEMENSAMMA UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIKEN (GUSP)

Politiskt samarbete

- EU kommer att **påskynda och ytterligare fördjupa sitt politiska och områdesspecifika samarbete med partnerna på västra Balkan**, bland annat genom regelbundna toppmöten mellan EU och västra Balkan, partnernas deltagande i EU-evenemang på hög nivå och regelbundna Gusp-dialoger, ökat samarbete i multilaterala forum och informationsutbyte inför och efter mötena i rådet (utrikes frågor).

- De partner på västra Balkan som ännu inte har gjort det bör göra snabba och varaktiga framsteg mot en **fullständig anpassning till och genomförande av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik**, inbegripet till EU:s restriktiva åtgärder och deras genomförande.

Samarbete i säkerhets- och försvarsfrågor

- EU kommer att bidra till säkerheten i regionen, bland annat genom GSFP-insatsen **Eufor Althea och Eulex**-uppdraget.

- **De första säkerhets- och försvarspartnerskapen** som omfattar hela spektrumet av bilateralt samarbete på säkerhets- och försvarsområdet har överenskommits med två partner i år. EU är redo att utvidga denna nya politiska ram till andra partner som fullt ut anpassar sig till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik.

- EU kommer att fortsätta att arbeta med regionen för att ytterligare utveckla dess försvarsförmågor och försvarskapacitet, framför allt genom **den europeiska fredsfaciliteten**. Hittills har tre partner på västra Balkan fått **bilateralt stöd** inom ramen för den europeiska fredsfaciliteten. Den europeiska fredsfaciliteten stöder också den medicinska specialgruppen för Balkan. Sedan 2022 bidrar en stödåtgärd till ett värde av 6 miljoner euro till förmåge- och kapacitetsutvecklingsmålen hos den fasta organisationen och de nationer utanför EU som deltar. Sedan den europeiska fredsfaciliteten inrättades 2021 har stödet till västra Balkan totalt uppgått till 61 miljoner euro, i linje med det **ömsesidiga åtagandet att stärka dialogen och samarbetet på säkerhets- och försvarsområdet**.

- Partnerna på västra Balkan bör fortsätta att utveckla ändamålsenliga instrument för **det regionala samarbetet inom västra Balkan på säkerhets- och försvarsområdet**.

Bygga upp resiliens

- **EU kommer att fortsätta att förbättra kollektiv cybersäkerhet i samarbete med partnerna på västra Balkan**, bland annat genom samordnade diplomatiska ansträngningar, operativt och tekniskt stöd och regionens deltagande i EU:s strukturer, politik och förfaranden.

- Partnerna på västra Balkan uppmuntras att dra nytta av **EU:s cybersäkerhetsreserv** vid betydande eller storskaliga cybersäkerhetsincidenter. Reserven kommer att bli tillgänglig för dem när cybersolidaritetsakten formellt antas. I detta avseende bör de överväga att inleda en ändring av de nuvarande associeringsavtalen till programmet för ett digitalt Europa för att göra det möjligt för dem att använda denna mekanism.

- Partnerna på västra Balkan bör öka sina ansträngningar för att inrätta **rättsliga ramar för cybersäkerhet**.

- Partner som ännu inte har gjort det uppmanas att utse **cyberambassadörer** så snart som möjligt för att ytterligare möjliggöra samarbete på området för cyberdiplomati.

- **Cyberkapacitetscentrumet på västra Balkan,** med syftet att bli ett regionalt nav för kapacitetsuppbyggnad på cyberområdet, i samarbete med och till förmån för västra Balkan, kommer att fortsätta att främja regionalt samarbete och samordning för att bygga upp cyberresiliens genom utbildning i cybersäkerhet, bekämpandet av it-brottslighet samt cyberdiplomati.

- EU kommer att intensifiera samarbetet med regionen på området för **EU:s verktygslåda för cyberdiplomati**, särskilt när det gäller verktyg för att förebygga, avskräcka från och reagera på skadlig cyberverksamhet, bland annat genom diplomatiska åtgärder.

- Partnerna på västra Balkan bör öka samarbetet med **Europeiska unionens cybersäkerhetsbyrå** (Enisa) och **Europeiska kompetenscentrumet för cybersäkerhet,** och underlätta **det regionala samarbetsrådets** roll.

- EU kommer att stödja partnerna på västra Balkan när det gäller att motverka hybridhot, särskilt **utländsk informationsmanipulering och inblandning**, såsom ryska narrativ och desinformation om Rysslands anfallskrig mot Ukraina. I detta avseende kommer EU att ytterligare stärka samarbetet med partner på västra Balkan **för att bygga upp resiliens**, bland annat genom att främja professionella medier och mediekunnighet och genom att öka genomslagskraften i **strategisk kommunikation** om förbindelserna mellan EU och västra Balkan och i synnerhet utvidgningsprocessen.

- Partnerna på västra Balkan bör **kommunicera** på ett objektivt och otvetydigt sätt och ytterligare engagera sig i att stänga utrymmet för utländsk informationsmanipulering och inblandning, inbegripet desinformation.

Den sociala dimensionen av EU-integration: direkta personkontakter och åtgärder för unga

- Den nya grenen av **Europeiska högskolan** i Tirana har invigts och börjat tillhandahålla expertkunskap om EU-frågor för studenter och bidrar samtidigt till att sprida/utnyttja regional sakkunskap. Europeiska högskolan kommer också att inleda det första diplomatprogrammet för utvidgningspartner i februari 2025, med deltagande av unga diplomater från västra Balkan och med stöd från EU.

- Anpassningen till den **europeiska pelaren för sociala rättigheter** är avgörande för ett människocentrerat tillvägagångssätt på vägen mot framtida medlemsstaters EU-integration. Välfungerande arbetsmarknadsstrukturer och arbetsmarknadsinstitutioner, effektiva sociala trygghetssystem och en stark social dialog är mycket viktiga för en framgångsrik anslutningsprocess till EU.

- EU kommer att fortsätta stödja reformer och **kapacitetsuppbyggnad av offentliga förvaltningar** på västra Balkan, särskilt genom bidrag, partnersamverkan samt den regionala skolan för offentlig förvaltning (ReSPA).

- Partnerna på västra Balkan bör påskynda genomförandet av **agendan för västra Balkan om innovation, forskning, utbildning, kultur, ungdom och idrott**.

- EU kommer fortsätta att successivt involvera partner på västra Balkan i EU-program som **Erasmus+** och **Europeiska solidaritetskåren** samt att öppna deltagandet inom ramen för **initiativet Europauniversitet** för alla partner på västra Balkan i syfte att skapa ytterligare möjligheter för **ungdomar**.

- Partner på västra Balkan bör genomföra **ungdomsgarantin** och de innovationsstödjande åtgärder som syftar till att minska kompetensglappet och kompetensflykten i regionen.

- Det **regionala kontoret för ungdomssamarbete** spelar en viktig roll för att förbättra samarbetet och det aktiva deltagandet av unga på västra Balkan, vilket stödjer dialogen för försoning.

4. IRREGULJÄR MIGRATION, TERRORISMBEKÄMPNING, KAMPEN MOT ORGANISERAD BROTTSLIGHET OCH KORRUPTION, SAMT RÄTTSVÄSENDET

Migrationshantering

- Betydande framsteg har gjorts i genomförandet av EU:s handlingsplan för västra Balkan. Tack vare samordnade åtgärder har det övergripande **migrationstrycket** på västra Balkanrutten minskat med 80 % under de första tio månaderna 2024 jämfört med 2023. Dock krävs ytterligare insatser för **ytterligare anpassning till EU:s regelverk och EU:s migrations- och asylpakt,** eftersom rutten fortfarande är aktiv.

- EU:s viktiga ekonomiska stöd gör det möjligt för partner att stärka sina migrationssystem utifrån en övergripande strategi som återspeglar deras utsikter till anslutning. Stöd tillhandahålls för att **förbättra asyl- och mottagningssystemen, stärka gränsskyddet, bekämpa organiserade kriminella grupper** och andra kriminella nätverk, särskilt sådana som ägnar sig åt smuggling av migranter, och arbeta för återvändanden från västra Balkan till ursprungsländerna. EU välkomnar undertecknandet, med några av partnerna, av de administrativa avtal som ger dem observatörsstatus i det europeiska migrationsnätverket.

- EU välkomnar det faktum att människor från hela västra Balkan nu kan resa till Schengenområdet **utan visum**.

- EU välkomnar de framsteg som flera partner på västra Balkan har gjort för en snabb anpassning till **EU:s viseringspolitik**, inbegripet de åtaganden som gjorts i reformagendorna enligt tillväxtplanen, och de om att införa nya Frontex-statusavtal. Dessa insatser bör fortsätta.

Irreguljär migration

- EU och partnerna på Västra Balkan kommer att fortsätta sina gemensamma ansträngningar för att till fullo genomföra **EU:s handlingsplan för västra Balkan**, inbegripet när det gäller gränsförvaltning, att bekämpa smuggling av migranter och människohandel, att utveckla återvändandet till ursprungsländerna och att säkerställa tillgång till internationellt skydd för behövande.

- Parterna på västra Balkan bör ytterligare stärka sitt deltagande i **Europeiska sektorsövergripande plattformen mot brottshot** (Empact).

- De partner på västra Balkan som ännu inte har gjort det bör underteckna administrativa avtal för observatörsstatus i **det europeiska migrationsnätverket**.

- Partnerna på västra Balkan bör göra ytterligare framsteg när det gäller sin snabba **anpassning till EU:s viseringspolitik**, särskilt för länder som utgör en risk för irreguljär migration eller en säkerhetsrisk för EU, för att förhindra missbruk av EU-medlemsstaternas migrations- och asylsystem.

- Partnerna på västra Balkan kommer, i nära samarbete med EU, att fortsätta att **förbättra sina återvändandesystem**, bland annat genom att öka samarbetet med viktiga ursprungsländer. EU kommer att fortsätta att tillhandahålla ekonomiskt och tekniskt stöd, inbegripet genom **Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån (Frontex).**

- De statusavtal under behandling som gör det möjligt för **Frontex** att placera ut ytterligare europeiska gräns- och kustbevakningsenheter på västra Balkan bör ingås så snart som möjligt och alla statusavtal bör utnyttjas till fullo för att säkerställa ett starkt samarbete, inbegripet effektiva utplaceringar av Frontex personal för att stödja partnerna.

- Partnerna på västra Balkan bör ytterligare intensifiera samarbetet med **EU:s asylbyrå och med Europol.**

Terrorismbekämpning

- EU kommer att fortsätta att samarbeta med parterna på västra Balkan när det gäller terrorismbekämpning och våldsbejakande extremism i alla dess former, bland annat för att ta itu med de hot som hör till **våldsam högerextremism, våldsbejakande extremistiskt innehåll** som sprids online och **eventuella angrepp på kritisk infrastruktur och offentliga platser**.

- En ny **gemensam handlingsplan för terrorismbekämpning på västra Balkan** kommer att föreslås för parterna på västra Balkan under första halvåret 2025 och den ska godkännas vid nästa ministerforum för rättsliga och inrikes frågor mellan EU och västra Balkan.

Kampen mot organiserad brottslighet

- EU och partnerna på västra Balkan kommer att fortsätta att ta itu med grov och organiserad brottslighet, framför allt **penningtvätt, korruption samt olaglig vapenhandel och olaglig narkotikahandel**, genom samarbete som underlättas av Empact, samtidigt som man fokuserar på de mest hotfulla kriminella nätverken.

- Partnerna på västra Balkan bör öka det proaktiva **deltagandet i Empact**s verksamhet och **samarbetet med Europol**.

- EU kommer att stödja partnerna på västra Balkan när det gäller att öka deras ansträngningar för att genomföra relevanta reformer och **förbättra gränsöverskridande brottsbekämpning** och **straffrättsligt samarbete**, inom regionen samt inom och utanför Europa, särskilt med Latinamerika. Partnerna på västra Balkan bör utnyttja alla utbildningsmöjligheter som erbjuds av EU:s utbildningsbyrå för brottsbekämpning.

- Partnerna på västra Balkan bör uppnå **goda resultat** när det gäller utredning, lagföring och slutliga fällande domar som rör korruption, organiserad brottslighet och penningtvätt, samtidigt som samarbetet mellan olika jurisdiktioner förbättras och såväl brottsoffers som misstänktas och tilltalades rättigheter säkerställs, i linje med EU:s regelverk och internationella standarder.

- De brottsbekämpande organen och domstolsväsendet på västra Balkan bör systematiskt använda **finansiella utredningar** i ärenden som rör organiserad brottslighet och ha de **befogenheter som krävs** för att spåra, identifiera, frysa och förverka tillgångar, i linje med EU:s regelverk.

- Mot bakgrund av narkotikaanvändningens och den **olagliga narkotikahandeln**s förödande konsekvenser för våra samhällens hälsa och säkerhet kommer EU och partnerna på västra Balkan att fortsätta och intensifiera gemensamma insatser genom en evidensbaserad, integrerad, sektorsövergripande och balanserad strategi, som bör förankras i våra respektive narkotikastrategier.

- Partnerna på västra Balkan bör inrätta och fullt ut operationalisera **nationella narkotikaobservatorier och nationella system för tidig varning** för att vidareutveckla sitt samarbete med Europeiska unionens narkotikamyndighet, med vilka ytterligare samarbetsarrangemang bör ingås.

- Partnerna på västra Balkan bör utrota **olaglig handel med och spridning av handeldvapen och lätta vapen** och samarbeta på hög nivå för att bekämpa vapensmuggling inom Empact, dvs. genom ett aktivt engagemang för de gemensamma insatsdagarna för sydöstra Europa. EU kommer att fortsätta att stödja västra Balkan, bland annat genom två nyligen antagna regionala projekt till ett värde av 4 miljoner euro respektive 3,8 miljoner euro för genomförandet av färdplanen för handeldvapen och lätta vapen för västra Balkan och för stöd till vapenkontroll i allmänhet.

- Partnerna på västra Balkan bör fortsätta genomförandet av den reviderade färdplanen för handeldvapen och lätta vapen, som nyligen godkändes vid 2024 års ministerforum för rättsliga och inrikes frågor mellan EU och västra Balkan i Budva.

Rättsväsendet

- Efter att för första gången ha omfattats av **kommissionens rapport om rättsstatsprincipen 2024** bjöds fyra kandidatländer från västra Balkan in till rådet (allmänna frågor) i september 2024 för att diskutera utvecklingen i fråga om rättsstatsprincipen i sina respektive länder. EU ser fram emot att inkludera de återstående partnerna i detta arbete, så snart de villkor som krävs är uppfyllda.

- Partnerna på västra Balkan bör anta eller upprätthålla en **rättslig och institutionell ram**, inbegripet en oberoende tillsynsmyndighet för dataskydd, för att effektivt genomföra de **dataskyddsstandarder** som krävs för ett operativt samarbete med Eurojust, i linje med 2018 års gemensamma handlingsplan för terrorismbekämpning på västra Balkan.

- Partnerna på västra Balkan bör stärka sitt samarbete med Eurojust och utnyttja alla de möjligheter som erbjuds för att bilda gemensamma utredningsgrupper för gränsöverskridande brottmål.

- De partner på västra Balkan som ännu inte har gjort detta bör upprätta samarbetsarrangemang och fortsätta samarbetet med **Europeiska åklagarmyndigheten** (Eppo).

- Partnerna på västra Balkan bör ratificera och genomföra internationella konventioner på området **straffrättsligt och civilrättsligt samarbete**, särskilt de som utarbetats av Haagkonferensen för internationell privaträtt.

- Partnerna på västra Balkan bör anta **strategier för e-juridik**, uppdatera de befintliga strategierna och stadigt fortsätta att göra framsteg i **digitaliseringen av domstolsväsendet**, inbegripet inrättandet av fullt fungerande ärendehanterings- och informationssystem, med fullt utnyttjande av alla tillgängliga medel.

- Partnerna på västra Balkan bör anta de regler och den administrativa praxis som krävs för att säkerställa att **brottsoffer** kan få **tillgång till rättslig prövning**, nödvändigt **stöd och skydd** samt kan **delta i straffrättsliga förfaranden**.

- Partnerna på västra Balkan bör **stödja Eurojust** i samordningen av utredning och lagföring av krigsförbrytelser och de andra allvarligaste **brotten som har begåtts i Ukraina**, och bidra med sakkunskap in natura.